

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERADT NYASTE SÖNDAGSMAGASIN.

N:o 14.) Ut kommer hvarje Söndag.

Götheborg den 3 April 1853. Pris för år: 6 Rdr 32 sk. B:co. (VII årgången)

Kriget i Montenegro.

I detta ögonblick stå stora turkiska härmassor vid gränserna af det lilla landet Montenegro, för att bringa dess oafhångige och frihetsälskande inbyggare under halfmånens ok. Fordoms slutne till det serbiska konungariket, underkastade sig Montenegrinerna icke Porten, då sultan Murad i slaget vid Kosowa 1448 tillintetgjorde ungerska hären under Hunyad och gjorde Serbien till ett lydrike. Från denna tid försvarade Montenegro, styrdt af egne furstar, sin oafhångighet, under nästan oupphörliga strider med Turkarne. Tvenne gånger blef Montenegros hufvudort Cetinje förstörd, först år 1623 af Soliman pascha, och sedan 1711 af storvisiren Kiuprili. Landet öfversvämmades af turkiska härmassor, och en utrotningskamp börjades mot inbyggarna. Men dessa flyktade till Dalmatien och till de högre otillgängliga bergstrakterna i landet, från hvilka de åter nedstego, så snart brist på lifsmedel tvingat de turkiske härarne till återtag, samt erkände lika litet som förut Portens öfverherrskaft. I österrikisk-ryska kriget med porten 1787 — 1791 kämpade Montenegrinerna i de allierades leder, men i den slutliga freden tänkte man icke på dem. Numera riktade Turkarne sina krafter ensamt mot det lilla landet, och 1796 förde Mahmud Pascha af Scutari en talrik armé mot Montenegro, men led ett fruktansvärdt nederlag, hvarvid han sjelf och 30,000 men förlorade lifvet. Ännu ser man i Cetinje den olyckliga paschans

Montenegriner i kamp med Turkarne.

afhuggna hufvud jemte hans turban och sabel, hvilka saker förevisas den besökande främlingen som ärofulla troféer. Sedan den tiden har Porten icke förelagit något egentligt krig mot detta tappra bergsfolk, hvars oafhängighet sedermera faktiskt existerat, om den också icke blifvit erkänd. Huruvida Porten nu skall vinna sitt syftsmål, att underkasta sig Montenegrinerna och tvinga dem till erläggande af en tribut, det kommer närmaste framtid att afgöra; men saken är emellertid underkastad ganska mycket tvifvel, emedan detta folk, i sin fattigdom och i den egna naturen af sitt med berg uppfyllda land, har tvenne mäktiga bundsförvanter, som bistå dem mot hvarje undertryckare, af hvilken de väl kunna besegras, men svårligen underkufvas.

Montenegro, af innebyggarne kalladt Cernagora, af Turkarne Karadagh — allt namn, som hafva samma betydelse, nemligen: Svarta berget — gränsar i Vester till distriktet Cattaro i österrikiska Dalmatien, i Norr till provinsen Herzegovina, och i Öster och Söder till Albanien. Dess quadrat-innehåll uppgifves — förmodligen för högt — till sjuttio geografiska quadratmil. Hela landet omgifves af höga bergskedjor, från hvilka otaliga grenar utgå. Landets allmänna utseende erbjuder anblicken af en rad bergsryggar, som här och der afbrytes af höga, tornlika klippor, och dalarne deremellan, som äro öfversådde med stenblock, göra att landet har utseende af en verklig stenöcken. Genom dessa klipplabyrinter leda inga vägar, ty det, som man der så kallar och som äfven finnes antecknad på åtskilliga kartor öfver landet, är intet annat än här och der en knappt märkbar stig, som slingrar sig mellan stenmassorna. Innebyggarne, som räkna 80—90,000 själar, lefva i nära 700 små byar. Ingen af dessa är kringgårdad eller omgifven af försvarsverk och husen äro ytterst enkla, uppbyggda af ohuggen sten. Endast klostren och de få husen i Cetinje göra ett undantag härifrån, såsom hafvande ett mera civiliseradt utseende. Det inre af dessa boningar motsvarar deras yttre. En enda öppning gör tjänst som dörr, fönster och rökfång. Ett par sängställen af ohyllade bräder samt betäckta med lärskinsfällar, utgöra, jemte några kokredskap, vanligen de enda möblerna.

Montenegrinerna äro af slaviskt ursprung, åtminstone skall deras språk betydligt närma sig den slaviska dialekt, på hvilken den heliga skrift i nionde århundradet översattes af Cyrillus. De tillhöra den grekiska kyrkan och erkänna kejsaren af Ryssland

som hufvudet för deras religion. År 1516, då den dåvarande fursten nedlade regeringen och öfverlemnade den åt metropoliten German, blef densamma theokratisk. I spetsen för densamma stod en vladika eller biskop, hvilken värdighet sedan stannat inom familjen Petrovich. Jemte det andliga öfverhufvudet fanns äfven ett verldsligt, en ståthållare ur familjen Radosich, hvilken emellertid egde mindre makt, och hvars embete slutligen upphäfdes af den siste vladikan. Denne, år 1851 aflidne vladikans efterträdare, Daniel Petrovich, gick ut ur det andliga ståndet och upphäfdde sig till suverän herrskare öfver Montenegro, hvilken värdighet äfven tillerkändes honom af Ryssland, och den han, i den pågående striden med Porten tänker försvara.

Den bildningsgrad, på hvilken Montenegrinerna stå, är ännu ganska låg, och till och med bland presterna gifvs det många, som hvarken kunna läsa eller skriva. Öfvertro och vidskepelse äro allmänna. Särdeles hyser man stor fruktan för onda andar, hvilka man tillskrifver hvarje inträffande olycka. Blodshämnden, enligt hvars satser blod endast kan försonas med blod, och som fortärfves från generation till generation, är ännu icke fullkomligt undertryckt bland Montenegrinerna, ehuru de båda siste Vladikerna med stor stränghet sökte utrota den. En krigisk anda är folkets mest framstående egenskap. Det lilla landet kan ställa 20,000 man i fält, hvilket antal i nödfall kan förökas medelst gubbar och halfvuxna gossar, ty hvar och en börjar öfva sig i förandet af vapen, det första krakterna tillåta honom att bära dem. Montenegrinen älskar vapen med sådan passion, att han nästan aldrig går dem förutan, och till och med vid vaktandet af hjordarne och vid landliga göromål brukar han icke gerna lägga dem ifrån sig. De vanliga vapnen äro: den långa turkiska bössan, pistolen och yataganen samt en lång, bred knif, som är lika passande att hugga som att sticka med. Vapnen äro deras rikedom, äro den enda lyx de känna, och ofta ser man karlar, som nästan endast äro klädda i lumpor, men bära med silfverbeslag rikt prydda vapen af ett ofta ganska betydligt värde. Åkerbruk, der den steniga marken så tillåter, fiske och uppdragandet af får och getter — dessa äro mannens göromål. Allt annat öfverlemnas åt kvinnorna, som derjemte agera lastdjur och släpa tunga bördor öfver höjder och dalar. Beträffande sin ställning som hustru, så är kvinnan fullkomligt beroende af mannen och honom underdänig i allt, och om också förolämpningar mot en kvinna här

sällan förekomma, såsom varande ansedde som någonting alldeles oerhördt, så betraktas hon likväl som en djupt undermannen stående varelse. De ömmare känslorna för det täcka könet tyckas vara okända för Montenegrinen, ty äfven de sänger, med hvilka de fördrifva tiden, då de om aftonen sitta i sina hyder kring elden, hafva endast krig och slagting, men aldrig kärlek till ämnet. Deras sang beledsagas af ett stränginstrument med endast en sträng, kalladt Gusla. Montenegrinernas lefnadssätt är vildt och enkelt som deras näring, hvilken består af osyradt majsbröd, ost, mjölk och grönsaker. Kött och fisk bestå de sig endast vid högtidliga tillfällen. Vin och brännvin älska de mycket; dock hafva de i sin fattigdom föga tillgång till njutning af desamma. Männens drägt består af en till halva benet gående rock af groft, vitt ulltyg, och som kring lifvet sammanhalles af en gördel, deri man ser en till två långa pistoler, yataganen (handscharen) och en knif. De vida benkläderna, af samma tyg som rocken, gå ned till vaden, och fötterna äro försedde med opanker, ett slags sandaler af ogarfvadt läder, som äro fastgjorde med färtarmar. Hufvudet är betäckt med den röda dalmatiska mössan, kring hvilken de mera välmående binda ett brokigt tygstycke i form af en turban. En öfver benkläderna nedfallande skjorta är ett plagg, som blott de förmögnare nyttja. Till denna drägt komma äfven ett slags brokiga strumpor och en röd, med silfver besatt öfvervest utan ärmor, hvilken ofta är beklädd med pelsverk. En af gethår förfärdigad mantel (struka) hänger öfver skuldrorna, tjenande till skydd mot regn och köld, och äfven till täcke om natten. Kvinnorna bära långa lintyg med vida ärmor, och deröfver en slags lång, hvit klädning utan ärmor, hvilken fasthålls kring lifvet medelst en bred lädergördel och räcker ned till fotknölarne. Hufvudet är betäckt med en hvit duk, hvars ena hörn nedfaller på ryggen och fötterna äro, liksom hos männerna, försedde med brokiga strumpor och opanker.

Några fästningsverk finnas icke i landet, undantagandes vid Cetinje, der, på en brant höjd, vid hvars fot det med murar omgifna klostret ligger, ett stort fyrkantigt torn bildar ett slags kastell. Regenten i Montenegro är väl i besittning af några kanoner; dock sågos de, åtminstone för icke så lång tid sedan, liggande på marken, utan lavetter, och begagnades endast till att vid högtidliga tillfällen affyra glädjeshot med, ty utan larm och skjut-

ning är ingen festlighet tänkbar för Montenegrinen.

Deras sätt att strida är i öfverensstämmelse med landets natur. I oordnande hoppar draga de ut mot fienden, som emellertid sällan får dem riktigt i sigte, då de alltid hålla sig förborgade bakom sina klippor, från hvilka de tillsända fienden sina säkra och mördande skott. Äro de det svagare partiet, så försvinna de vid ett kraftigt anfall, för att straxt åter samla sig, och osedde sprida död och förstörelse bland de fiendtliga lederna. Att utlägga bakhåll, till hvilka de, medelst några framsända skyttar, veta att locka fienden, utgör, jemte nattliga öfverrumplingar, deras största nöje. Hafva de lockat fienden i ett bakhåll, eller se de hans leder vackla och känna de sig starka nog att taga ihop med honom på nära håll, så störta de, med dragna handschärer och vilda rop, framur sina gömslor, till strid med blanka vapen, hvarvid de i personlig styrka och tapperhet vanligen äro sina motståndare öfverlägsne.

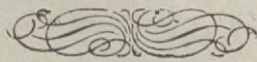
Sällan göra de fångar, åtminstone icke i drabbningen, der de afskära hufvudet på sina fiender, äfven om de nedlägga vapen. Känna de sig icke nog starka, att möta fienden, så uttrötta de honom dock genom oupphörligt oroande, i det de smyga sig i hans närhet, och från säkra bakhåll afskicka sina sällan felande kulor. Utan någon hinderlig tross, utan vidare behof än något getost och något bränvin, genomströfva infödingarne med lätthet sina stenökknar, der ingen förmår följa dem; de äro öfverallt och ingenstädes. De gifva sig aldrig fångne. Är det omöjligt att urdarycka en svårt sårad kamrat fiendens händer, så hugga hans egna vapenbröder hufvudet af honom. Hoppet att göra byte eggar Montenegrinens stridslust, och ingen betänklighet afhåller honom från att plundra, der tillfälle erbjuder sig.

I ett land, der inga farbara vägar finnas och inga medel äro förhanden till underhållande af en armé, äro operationer med större truppmassor utförbara. Här kan endast användas lätt infanteri och äfven detta blir snart uttröttadt genom de hårda strapatserna i de oländiga bergen, i hvilka de omöjligt kunna förfölja en fiende, som de aldrig bekomma i sigte, men om hvars ständiga närvaro de fullständigt öfvertygas af de bland deras leder nedregnande kulorna. De öppna platserna kunna visserligen med lätthet eröfras, men besittningen af dem länder till ingen nytta, och hafva invånarne endast väl fått sina hjordar i säkerhet, så bekymra de sig föga om huruvida deras hyddor blifva förstörde eller ej.

Lyckas det också möjligen den turkiska hären att, med stor förlust, genom de lätt försvarade defileerna, intränga i landet, så måste den inskränka sig till att besätta ett distrikt, och härifrån göra ströftåg inåt de öfrige delarne af landet. Men äfven af dylika ströftåg, som för öfrigt icke kunna företagas utan betydlig förlust, äro inga vigtiga resultat att vänta, då befolkningen, vid fiendens annalkande, drager sig tillkaka åt sina oätkomliga smygvrår i bergen, från hvilka den åter framkommer, sedan trakten blifvit fri från fiender. Men öfverallt kommer den ockuperande hären att omgifvas af rastlösa fiender, som oupphörligt oroade, hindra tillförseln af lifsmedel och begagna sig af hvarje tillfälle att göra den afbräck.

Äfven det långvarigaste krig skall icke uttrötta befolkningen på Montenegros kala berg, ty det element, i hvilket de helst lefva och andas, är striden, och härvid hafva de allt att vinna, men ingenting att förlora, då de ingenting ega. Kunde Porten afskära Montenegrinerna all tillförsel af lifsmedel och ammunition, då vore det möjligt att tvinga dem till underdånighet. Men så länge detta icke låter sig göra, så länge skola de förblifva oafhängige, och Porten skall förr blifva trött vid att föra ett kostsamt krig, än Montenegrinerna få lust att underkasta sig, då de derigenom skulle påbörjas en förhatad tributpligt.

Det är icke endast kriget mellan den mäktiga Porten och det lilla fattiga Montenegro, som vändt Europas uppmärksamhet åt detta håll, utan äfven och ännu mera kampens blifvande resultat, jemte en viss förkänsla af det inflytande dessa möjligen kunna komma att utöfva på gestaltningen af ställningar och förhållanden i det södra Europa. Redan gifva de Turkiska härförarne kampen karakteren af ett religionskrig, och då man af tilldragelserna i Bosnien erindrar sig, hvilket förtryck den der varande kristna befolkningen är underkastad, så inser man, det mycket litet erfordras till att föranlåta dem, att vid första gynnande tillfälle söka afkasta ett odrägligt ok.

Den blåa kaptenen.

(Forts. fr. N:o 43.)

— Huru lycklige äro icke del — svarade kaptenen.

— Den längste af dem Benjamin, har tyvärr ett ledsamt fel.

— Det var illa, ty man är annars frestad att sätta honom öfver den andre, och

jag känner mig helt vek vid hans åsyn. Hela hans yttre förräder ett djerft mod.

— Utan tvifvel, ty han har samma måni, som vi båda fordomdags: att alltid vilja duellera.

— Och detta kallar du ett fel! Det är mer än ett fel; det är en olycka, och min böjelse för honom förvandlar sig nu i medlidande.

Samtalet afbröts plötsligen. Vid biljarden, några steg ifrån dem, hade man börjat en tvist. I det högljudda sorlet kunde de icke genast urskilja upphofsmännen till densamma. Ryttmästaren steg fram, för att stifva fred, och upptäckte med bekymmer, att det var mellan Benjamin och Daley som den häftiga striden uppflammat. Båda voro de försatte i en hetsig sinnestämning af punschångorna. De tvistandes förbittring hade nått sin högsta grad, och å båda sidor hade man fällt så förolämpande ord, att en utmaning med thy åtföljande duell icke gerna kunde undvikas.

Ända hittills hade blåa kaptenen betraktat de tvistande med innerligt vemod, och mumlat för sig sjelf: — Tvenne bröder, tvenne vänner! Desse olycklige, hvilken jemmer bereda de icke sig sjelfve!

Men i samma ögonblick, då de började ömsesidigt skymfa hvarandra, återvana han sin fordna energi, och sade till Ryttmästaren:

— Man måste ögonblickligen skilja dem åt, innan de genom fortsatta förolämpningar hafva gjort hvarje steg till försoning omöjligt. Tag du vård om Daley! Jag svarar för den andre!

Ryttmästarens rörelse var så rask, att Daley, som sökte tränga in på Benjamin, plötsligen mötte den stränga och kalla blicken från sin chef, hvilken befallde honom att genast förfoga sig bort och gå i 24 timmars arrest. Det lilla motstånd, löjtnanten gjorde, var så mycket obetydligt, som ryttmästaren icke inlät sig med honom i något råsonnang. Den militäriska subordinationen kufvade ögonblickligen hans vildhet. Han vek långsamt tillbaka, och just som han öppnade dörren ropade han till sin förre vän: "Om två dagar träffas vi!"

Benjamin fick icke tid att svara, ty kaptenen Morisset sysselsatte honom tillräckligt. Då denne fruktade att ännu ett ord till skulle göra en duell oundviklig, hade han fattat den rasande i armen och trängde honom in i ett hörn af rummet. Då blåa kaptenen väl fått honom dit, bemäktigade han sig hans händer och höll honom som ett barn. De kringstående, som voro vane att göra sig lustiga på kapteneus bekost-

Karta öfver Montenegro.

Montenegrinska hyddor.

Vy af landskapet Montenegro.

nad, stodo stela af förvåning, medan han helt lugn sade till Benjamin:

— Stilla, unge man! Ni undslipper mig icke! Jag försäkrar er, att ni kommer att förblifva orörlig i denna position, som en helgonbild i sin nisch.

Utom sig af blygsel, gnisslade löjtnanten:

— Släpp mig lös, herre! Jag ämnar icke göra något försökt till flykt!

— Hör mig, unge man! Jag kunde vara er far, och som sådan skulle jag på det högsta bestraffa ert uppförande. Ni har en enda vän, och den vill ni stöta ifrån er!

— Men, min herre, jag bekymrar mig icke om era affärer...

— Men jag bekymrar mig om era, emedan det så faller mig in, och därför att ni behagar mig. Er vän var drucken, och när man, som ni, har sin fulla sans, så bör man vara ädelmodig.

Denna ton lugnade den unge mannen något; men gästerna på kaffehuset, som vore vane att skratta på kaptensens bekostnad, gladdo sig att få se honom i en ny roll. Löjtnanten, som nu blifvit helt lugn, svarade:

— Hvad som är gjort är gjort. Vinen har blifvit påtappadt, och i öfvermorgon skall man dricka det.

— Jag försäkrar er, att man icke skall dricka det.

— En duell är oundviklig, min vän! Först och främst har jag blifvit utmanad, och sedan har Daley, som icke var det ringaste mera drucken än jag, sagt mig saker, hvilka endast kunna aftvås i blod. Slutligen har jag lofvat att slåss, och ännu i mitt lif har jag aldrig brutit mitt löfte.

— Nå, godt! Denna gång kommer ni dock att göra det.

— Jag svär högtidligt, min herre, att jag skall slåss.

— Och jag, min herre, svär att ni icke skall slås.

— Och på hvad grund, om ni behagar?

— Emedan jag så vill!

Vid dessa den blåa kaptensens ord, som beledsagades af en uttrycksfull rörelse, skrattade kaffehusets stamgäster med full hals, och började göra sig lustiga öfver kaptenen. Då Benjamin såg honom sålunda bespottad, började han vackla i sitt beslut. Morisset gissade till hvad som föregick i den unge mannens själ. Han insåg, det han var på vägen att förlora hans aktning, och att han måste söka bibehålla densamma till hvad pris som helst; detta lyckades honom också.

— Skratta bäst ni gitter! — ropade han — om jag icke föraktade er och betraktade er som pojkar, så skulle jag länge sedan hafva kastat er allesamma ut genom fönstret. Och nu säger jag er — tyst!

Skrattet fördubblades. — För d—u! — skrek man — Den blåa kaptenen har vaknat upp!

— Här är allt hvad jag behöfver, — sade kaptenen — för att ådagalägga er ömklighet.

Med dessa ord, fattade han tre ne kappar, beströk dem på ena ändan med krita, uppknäppte rocken och sade småleende till Benjamin:

— Nu skall ni få se en ståtlig duell!

Derpå vände han sig till de tvenne främste bland spektakelmakarne, råkade dem hvar sin kapp, och sade:

— Nu an aller jag er båda två på en gång, och om jag icke gifvit hvardera af er en hvit fläck, innan jag sjelf blifvit träffad, så erkänner jag mig vara lika dum som hvem som helst i sällskapet.

Båda två anföllö på en gång Morisset, medan deras miner utvisade en blandning af öfverraskning och ironi. Kaptenen ville visa sin öfverlägsenhet, och inskränkte sig till att parera. De trenne kapparne flögo omkring i luften och korsade hvarandra en stund. Ingen af kämparne bekom någon hvit fläck. Plötsligen ropade blåa kaptenen:

— Nu är det *min* tur!

Hans motståndare hade börjat blifva allvarsamma. Morisset höll sig nu styf och rak. Han parerade ett par utfall från sina motståndares sida, gjorde derpå sjelf tvenne dylika, och på hvardera motståndarens bröst syntes en hvit fläck. Åskådarne upphöjde ett rop af förvåning. Derpå rusade den blåa kaptenen ännu en gång på dem, och träffade dem så hårdt att de tumlade öfver bordet, under hopens skallande skratt.

Kaptenen brydde sig icke om de närvarandes loftal. Han fattade Benjamins arm, drog honom bort i en fönsterglugg, och sade mildt:

— Jag har måst befria mig från allt detta patrisk, utan att likväl vilja göra dem något ondt, ty de äro hvarken elaka eller farliga. Ni, min dyre vän, skall gå tillväga på samma sätt som jag, d. v. s. ni skall väpna er med nödigt öfverseende, och saken får en god utgång.

— Kaptén, — svarade Benjamin — jag är svårt särad. Om jag icke slåss med Daley, så kommer jag att behålla ett djupt hat till honom.

— Hat till er bästa vän? O, hvilket öde ni bereder er! Tro mig, min herre! I en duell blir alltid segraren den olyckligaste; segern beröfvar honom för evigt hans samvetsfrid. Ack, först sedan ni dödat er vän, lär ni att inse hur dyrbar han varit er! Drömmande och vakande förföljes ni af hans bild, och allt, allt i världen skulle ni vilja gifva, om gerningen kunde göras ogjord. Men ångern, som söndersargar hjertat, kommer då för sent!

— Jag känner mig innerligt rörd af det deltagande ni visar mig; men denna duell är nödvändig, och jag bedyrar på nytt att den kommer att gå för sig.

— Och jag bedyrar motsatsen! Ännu en gång, och ur mitt hjertas innersta djup, besvär jag er, unge man, vid allt som är er dyrbart och heligt, att afstå från ert olycksaliga uppsåt, — sade blåa kaptenen, med tårar i ögonen.

— Herr kaptén! — svarade Benjamin, — det intresse ni visar för mig, en er alldeles obekant person, griper mig djupt och jag känner mig på det högsta tacksam därför. Men en gång för alla, bestorma mig icke längre, och låt mig nu gå min väg! God natt!

— Nå väl! — sade kaptenen med flämtande bröst. — Då ni icke vill gifva efter för mina böner, så vill jag med faktiska skäl söka öfvertyga er om dårskapen i ert förhållande. Kom och följ mig!

Med dessa ord tog den blåa kaptenen den unge löjtnanten under armen, och gästerna sågo dem aflägsna sig tillsammans.

I det ögonblick de vände kring hörnet, som bildas af biblioteksgatan och klostret Saint Maurice, hörde man kaptenen säga till sin följeslagare:

— Barn, du har velat det! Nå väl, du skall få veta det, ehvad det än må kosta mig, och jag svarar för att du sedan skall förlora all lust för dueller.

Vår unge löjtnant följde kaptenen, utan att svara ett ord. Benjamin hade en öfverspädd fantasi och brann af lust, att erfara sin nya väns hemlighet. Då de kommit till slutet af gatan, vek blåa kaptenen plötsligen af till höger, öppnade en liten dörr med förrostadt lås, gaf löjtnanten tecken att följa, och trädde in. Efter att hafva stigit upp för en vindeltrappa, befunno de sig i en kammare, der Morisset slog eld, för att tända på ljuset. Kaptensens kammare var sämre, än det sämsta kyffe i den eländigaste kasern. Framför hans säng hängde tvenne förhängen af blått kattun, liknande dem som prydde fönstren, hvilka till största delen voro lappade med blått pap-

per. På väggen hängde några pipor, en gammal hatt, en blå vest och tvenne med damm helt och hållet betäckta värjor. I lädan till ett stort bord låg kaptenens öfriga garderob. Det syntes tydligt att kaptenen brukade sjelf städa sitt rum, äfvensom bädda sin säng, ty båda delarne voro lika värdslöst ombesörjde.

Morisset bjöd sin gäst en stol, räckte honom en pipa och tände en annan åt sig sjelf. Slutligen frågade Benjamin, för hvad ändamål kaptenen tagit honom med sig.

Denne, som i brist af en andra stol satt på sängkanten, såg med en besynnerlig blick på Benjamin, hvilken satt helt förvirrad framför den utmagrade, ehuru ännu icke gamle mannen. Kaptenens beteende, hans kostym, hans fysiognomi och de honom omgifvande föremålen gjorde ett obehagligt intryck på löjtnanten. Detta undgick icke kaptenen, som med dåf stämma började sålunda:

— Ännu för fem år sedan var jag en af de mest lysande officerare i armeen. Jag var bestämd, som man sade mig, till en post af högre rang. Jag brann af ärelystnad, och lyckan var mig temligen bevågen. Efter min återkomst från Egypten, blef jag utnämnd till esquadronschef. Men ach! . . . Efter åtta dagar inlemnade jag min afskedsansökan. Jag skulle annars nu varit general, jag som talar till er, jag, som ni nu ser i detta ömkansvärda tillstånd!

Hvilken förändring? Icke saunt? Detta är verket af en för sen ånger, en förfärlig ånger! Och, ni har en vän, och vill döda honom, olycklige! Hör mig och lär känna, hvad sådant vill säga. Under ett krig har, som ni vet, en soldat hvarken hustru eller barn, hvarken fader eller moder, hvarken broder eller syster; han måste lös-slita sig från allt, som är honom kärt och dyrbart. Likväl behöfver hjertat nödvändigt något föremål för sin ömhet, och finner man en trogen kamrat, så bemäktigar man sig honom, och nu uppstår ett vänskapsförhållande, i hvilket man inlägger samma ömhet hel och hållen, som man annars skulle fördelat på tio olika personer. Vapenbrodern ersätter far, mor, syskon. Om ni derföre dödar er älskade Daley, så är det som om ni dödade hela er familj.

— Om jag ännu älskade honom, — sade Benjamin, — så skulle ni hafva rätt; men då jag måste hata honom, så . . .

Ni älskar honom ännu, min herre, alldenstund ni talar med passion om honom, och man öfver-är icke heller så hastigt från vänskap till hat. I vredens uppbrusning anar man icke den ljande dagens bitterhet. Store Gud! Om jag hade varit så straffbar, som ni vill

blifva, så skulle jag aldrig uthärdat min ånger, utan ovillkorligen begått sjelfmord. Kanske hade detta också varit det bästa, jag kunnat göra, för att bespara mig årslänga kval och så förenas med min Morissot under den gröna torfvan.

— Morisso! — ropade den unge löjtnanten, och kastade en blick af förvåning på blåa kaptenen.

— Ja, detta var namnet på min bästa vän! För öfrigt var han slägt med mig, och hette, liksom jag, Morisset, men blef, för att göra åtskillnad emellan oss, i regimentet kallad Morissot. Vår vänskap kunde nästan sägas hafva börjat med vår födelse. Morissot räddade tvenne gånger mitt lif, och vi voro, så tillsägandes, ett hjerta och en själ. Ödet skilde oss för första gången åt år 1796, och vi lemnade hvarandra visserligen utan tårar, men med djup sorg i hjertat. Da jag, efter min återkomst från Egypten, en afton inträdde i samma kaffehus, der ni och jag i dag råkades, hörde jag en röst, som jag igenkände för att vara hans.

Jag skrek till af glädje, och ropade hans namn, då jag icke genast upptäckte honom i hopen. En dragonöfverste, som stått med ryggen vänd åt mig, vände sig om, betraktade mig med en blick af den ousägligaste hjertlighet och störtade i mina armar; vår fyra års frånvaro från hvarandra var förgäten.

Blåa kaptenen lade sin pipa ifrån sig, och gick med stora steg fram och tillbaka i kammaren. Plötsligen trädde han fram till Benjamin, kramade hårdt hans hand, och sade med dåf röst:

— Två timmar senare var min Morissot icke mera till!

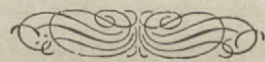
Löjtnanten darrade, medan kaptenen gömde ansigtet i båda händerna, och tycktes kämpa mot den djupaste förtvillan.

— Ni ser mitt straff, och likväl är jag icke brottslig; mitt samvete är lugnt, men hjertat blöder af ett obelbart sår. Morissot hade ämnat resa dagen efter vårt sammanträffande. Vi hade druckit mycket samt talat om vår ungdom och förflutna tider. Han hade berättat mig sina senaste dueller, jag honom mina; vi kände oss lyckliga och glada, som fåglarne i skogen. Båda två älskade vi dueller med raseri; hvarifrån denna passion kom, vet jag icke. Den gamla staden Besançon, svart och dyster, omgifven af floder och krönt med kyrktorn och bastioner, denna fästning med sin gråa fysiognomi, der man hvarje timma på dygnet hör trumpeter och klockor, utöfvar ett märkvärdigt inflytande på sina söner, hvilka ännu ega den gamle Spaniorens,

hertigens af Alba, råa natur. Morissot och jag hade, likt många andra, några droppar af detta blod i kroppen, hvilket med stormande kraft brusade genom våra ådror.

(Forts.)

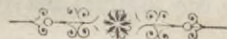
Sundet vid Dardanellerna, som från Medelhafvet leder in i Marmorsjön, vid hvilken Konstantinopel är beläget, har vid inloppet en bredd af 2,000 famnar och på smalaste stället af 400, samt försvaras af fyra, dels på europeiska, dels på asiatiska sidan belägne kastell, som endast behöfde någon bättre utrustning, för att fullkomligt motsvara ändamålet. Det fruktansvärdaste af de fyra batterier, som dominera vattenvägen, är kanhända det så kallade stenbatteriet, hvars kanoner laddas med kulor af sten. Några af dessa kanoner hafva ända till 2 fots kaliber. Man kan väl tänka, att med god servering måste deras verkan vara fruktansvärd, helst som de ligga på båda sidor om den smalaste delen af sundet. Äfven är det att förmoda, det man numera skall veta göra bättre bruk af dem, än som fallet var 1770 och 1807, då de icke kunde hindra Engelsmännen från att gå genom sundet.

Charad.

Mitt första klandras och berömmes,
och sådan blef hvar menskas lott,
men är hans väg mitt andra blott,
och hjertat utan skrymtan godt,
hans föresyn i sinnet gömmas
hos alla dem, som älska Gud
och gerna lyda dygdens bud. —
Till pladdraren, som icke väger
sitt ord, men "talar bredvid mund",
man skäligen mitt tredje säger,
fast han ej lyder just på stund,
i synnerhet om pratarn är
mitt fjerde, som ock hända plär,
såväl uti palats, som hydda.
Mitt fjerde också blir en krydda,
väl känd af Fru Europas gom,
dock prisvärd främst bland Brittens rätter. —
och detta tydligt blifver, om
du sista bokstafven blott sätter,
och dernäst första, framför den,
som blifver kvar, — den tredje se'n.
Mitt hela är ett slags beting
snart sagdt på jordens hela ring,
emellan syndare som offra
och den som offras skall, att han
må hvetet rent från agnar soffra,
så godt han vill, förstår och kan.

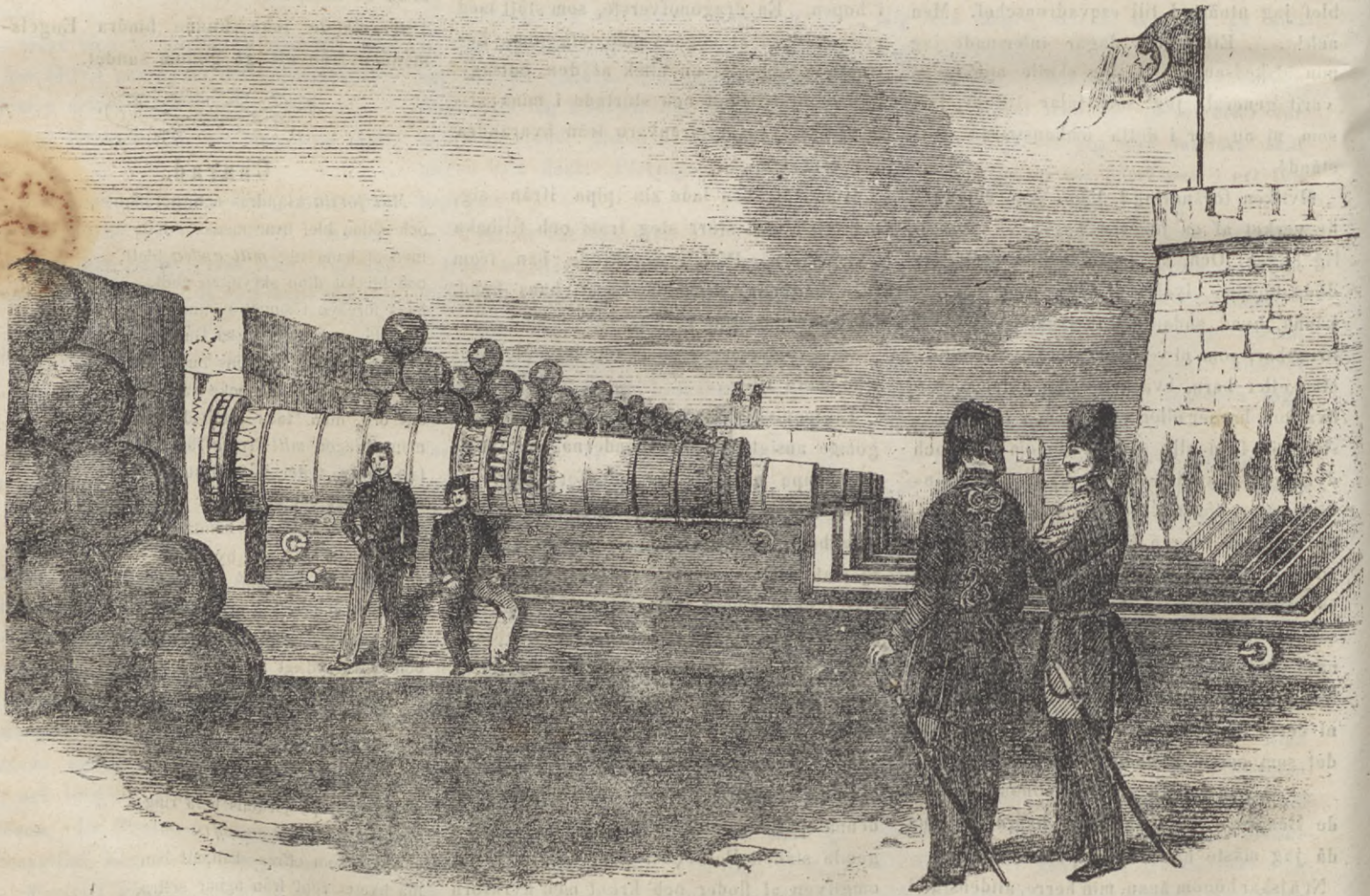
Upplösningen på charaden i N:o 13
är: **Få-rar.**

Karta öfver Dardanellernas omgifningar.

Stenbatteriet.

Nästa N:o utgifves den 10 April.

C. Petersens Officin 1853.

Luigia Sanfelice.

(Forts. fr. N:o 13.)

— Kardinalens läger? — frågade Federigo förundrad, medan han omvexlande såg än på sin far, än på Ignazio — Är ni sjuk, min far, eller har ni varit bortrest, efter som ni ingenting känner till?

— Hvad skulle jag känna till? — ropade krystallaron — Jag har ju icke fått någon underrättelse, sedan du skickade mig ditt sista bref från kardinalens läger.

— Nå då vet ni också fördömdt litet! — sade Federigo skrattande — alltså kunde jag nu hänga i galgen, utan att ni visste någonting derom.

— Hänga i galgen? Prata du i sömnen? — frågade den gamle, ännu mera förundrad — Huru skall jag förstå detta? Förklara mig det, Ignazio!

Det är besynnerligt att ni icke vet, att Federigo varit fången.

— Fången? Jag har icke hört ett ord derom! Säg, hvad har hänt?

— Ah, saken är helt enkel. — sade Federigo — Mitt kompani kom i konflikt med Antonio Ferris Jakobinerhop. Vi drabbade skarpt tillsammans. Mina soldater, de fega hundarne, flydde, och jag föll i Antonios händer. Han ville göra kort process med mig, och rädda mig värjan genom lifvet. Jag bad redan mitt paternoster, då några af Jakobinerna — dumma tölpar — fallade honom i armen, och sade att det icke var lösligt nedstötta krigsfångar. Ferri släppte mig, och derpå fördes jag hit.

— Hit? Till Neapel? ropade krystallaron förvånad — Och jag, som ingenting visste derom. Ignazio!

— Jag var bortrest, vet ni ju! — svarade pater — Ni hade ju sjelf skickat mig till kardinalen, och jag har först i dag kommit tillbaka.

— Död och djefvull! — röt krystallaron — Du stod således med ena foten på stegen till galgen, Federigo! Nå, hvem har räddat dig min son?

— Men har ni då sofvit hela tiden, min far? — frågade Federigo förargad — Vet ni då icke, hvad som tilldragit sig i dag?

— Nej, jag vet intet, min son! Jag har i dag icke satt min fot utom dörren; du skall få höra, hvarföre. Vi hafva vigtiga saker för oss.

— Kan väl vara, — menade Federigo — men emellertid var jag nära att blifva hängd.

— Nå, låt det nu vara godt! — sade pater — Saken är slut. Nå väl! I dag på morgonen kom jag tillbaka från kardinalen, som hade sagt mig att Federigos kompani var försvunnet och att han icke visste hvar det blifvit utaf. Vid min ankomst hit, gjorde jag mig naturligtvis genast underrättad om de fångne, och hörde att Federigo var ibland dem. Derjemte fick jag veta att senaten utfärdat ett dekret, som återgaf fångarne friheten. I dag på eftermiddagen, blef Federigo också släppt.

— Krystallaron hade åhört berättelsen med stora ögon.

— Det är obegripligt, att jag ingenting fått veta om hela saken. Först igår erhöj jag ett bref från kardinalen; men intet ord fanns deri om Federigo. Nå, tacka madonnan, min son, eller också de narrarne, som släppt dig lös, att du undkommit galgen.

Pater Ignazio hade icke sagt sanningen. Kardinalen visste ganska väl att Federigo var fången, men han hade icke velat tillskrifva krystallaron derom. Det betydde föga för honom, om en människa, som kunde blifva hinderlig för hans planer på Luigia, upphängdes af republikanerne. Först sedermera hade han öfverlagt saken med Ignazio, och båda hade kommit öfverens att för denna gång rädda Federigo, för att icke reta krystallaron. De hoppades längre fram kunna rötja honom ur vägen.

Som vi veta, hade senatens dekret gjort den farliga planen till Federigos befrielse onödig.

Emellertid hade klockan slagit 10. — Nej, nu är det tid! — ropade plötsligen krystallaron, och påsatte sin hatt — Äro de alla församlade, Ignazio?

— De äro der alla, Baker! — svarade pater — Ingen felas. Kom, låtom oss gå!

Krystallaron öppnade sakta dörren, och såg ut på gatan. Allt var fredligt och stilla. Han vinkade åt de båda andre att följa honom, och gick sjelf förut med blindlyktan.

De gingo tyst genom huset ut på gården. Der släckte den gamle Baker lyktan, och alla tre gingo i mörkret, längs muren, till en af bakbyggnaderna. Inkomne dit, påtände Baker åter lyktan, och gick med sina följeslagare genom en lång, smal gång, vid hvars ända befanns en nästan osynlig dörr. Här stannade de, och kry-

stallaron lade lyssnade örat till dörren. Allt var tyst och stilla. Han klappade på.

— Allting i ordning! — ropade en röst derinne — De inträdde i en liten trång, fuktig kammare.

— Ni låter länge vänta på er, krystallaro! — sade en högvext, bredaxlad man, med mörka, dystert glödande ögon — Har ingenting förefallit? Jag började blifva trött af den långa vakthållningen.

— Allting i ordning! — svarade krystallaron, och stängde långsamt dörren — Det felas således ingen?

— Ingen! — svarade den tillfrågade — Vi kunna gå ned.

De gingo utför några trappsteg, och kommo ned i ett temligen stort källarhvalf.

Ungefär 20 personer, de flesta med hatten på hufvudet och inhöljde i sina mantlar, sulto tyste eller sakta samtalande med hvarandra kring ett stort bord. En lampa hängde ned från midten af hvalfvet, och belyste med svagt sken de församlades dystra drag.

Det fanns bland dem endast få unga människor, och dessa buro stämpeln af utsväfning och vilda passioner på sina ansigten. Flertalet af församlingen bestod af till åren komna karlar med bakslug och illistig min. Bland dem kunde man, på de fulla mänskensansigtene och den andliga ornaten, urskilja tvenne prester.

Församlingen utgjorde kärnan af de kungligt sinnade i Neapel.

Flere högadlige personer funnos deribland. De öfrige voro advokater, köpmän och äfventyrare. Den enda ärliga fysionomien tillhörde en gammal man med hvitt hår och vördnadsvärdt utseende, den ende, om hvilken man kunde förmoda att öfvertygelse, men icke girighet eller andra låga passioner fångslat honom vid konungens öde.

Rundt omkring på golvet i hvalfvet lågo vapen af alla slag: bössor, pistoler, värjor och pikar. Äfven syntes några sjerdingar krut och kulor i hörnen.

Då krystallaron trädde in, stego alla upp och gingo emot honom. De tycktes blifva förundrade vid anblicken af Federigo. Endast få visste att han i dag befunnit sig bland krigsfångarnes antal. Han måste förtälja sitt äfventyr, hvarvid de flesta skrattade åt de dumma Jakobinerna, som släppt honom lös.

Krystallaron lät sorgfälligt tillsluta dörren, och satte sig derpå vid ena hörnet af bordet, medan han lade framför sig breffven, som han utlagit ur sitt lönnskåp. Tytte, inhöljde i sina mantlar och stödjande armbågarne mot bordet, följde de församlade med ögonen alla hans rörelser.

Man betraktade honom som sammasvärjningens hufvud, som den slugaste bland de sluga, den skurkaktigaste bland de skurkaktige. Man tilldelade honom den aktning, som mästerskap i bofaktighet aftvingar till och med den mest förderfvade.

— Mina vänner! sade äntligen krystallaron, med en betoning af rösten, som tydligen ådagalade, att han ansåg sig som den förnämste i kretsen, trots de båda hertigarne, som sutto vid hans sida. — Mina vänner! Det är länge sedan jag såg er församlade kring mig. Visserligen har jag mången gång haft skäl att sammankalla er, men det felades mig tid, och dessutom befarade jag också att de täta sammankomsterna skulle väcka misstankar. Särdeles under de sista dagarne hade jag gerna velat rådplåga med er; men pater Ignazio, som skulle sammankallat er, befann sig i hans eminens kardinalens läger, och jag sjelf var så sysselsatt med läsande och skrivande af bref, med emottagande och affärdande af budskickningar, att jag icke en gång, såsom J kanske veten, erhöi den ringaste kunsköp om att min son endast till följe af våra fienders blindhet undgått en neslig död. Utan att jag behöfver ingå i detaljer, kunnen J af er sjelfve förstå, mina vänner, att denna min verksamhet under de sista dagarne haft sina goda skäl. I sjelfva verket stå också våra saker väl, ganska väl, och, hvad som är det bästa, vi nalkas upplösningen af saken. Jag hoppas, mina vänner, att detta är sista gången, vi nödgas sammankomma i denna förborgade håla. Snart skola vi ur nattens mörker framtråda i dagsljuset.

De församlade betraktade hvarandra med till hälften glada till hälften tvislande blickar. Det uppstod ett oredigt mummel; dock vågade ingen afbryta krystallaron, som fortfor på följande sätt:

— Ja, mina vänner, den afgörande dagen nalkas. Stunden är kommen, då vi måste våga det yttersta. Genom ett egenhändigt nådigt bref har hans majestät konungen fullkomligt gillat min plan att åter

underlägga detta jakobinernäste sin af Gud förordnade öfverlet. Hans eminens, kardinalen, har redan för nå on tid sedan tagit del af och fullkomligt gillat mitt förslag, äfvensom pater Ignazio öfverenskommit med hans eminens om de för utförandet deraf nödige mått och steg. Det förstås af sig sjelf, att jag icke vill förhemliga min plan för er. Om jag hittills gjort det, så har det kommit sig deraf, att jag ännu icke visste, hurvida man i Palermo skulle gå in på mina förslag. Men nu kan jag så mycket mindre underlåta att meddela er dem, som jag vid utförandet af desamma måste räkna på er oegennyttiga och kraftiga medverkan. Ingen af er, mina vänner, får i detta ögonblick undandraga sig Guds och konungens tjänst. Jag har redan sagt er att frågan gäller lif och framtid! Då emellertid en god tid förflutit sedan vår sista sammankomst, och J kanske dertfore icke ären riktigt underrättade om sakernas ställning, så vill jag använda denna stund till att göra er bekanta med de män, som det är en pligt för hvarje god patriot att lära känna. För hvarje fall är det godt att J få någon notis om både saker och personer. Beträffande först och främst de kungliga vapens framgång, under kardinalens ärorika baner, så skolen J få fullkomligt tillfredsställande underrättelser. I förstån alla att skilja mellan Jakobinernas lognaktiga skryt och den rena, osminkade sanningen. Skulle vi sätta tro till de så kallade officiella bulletinerna, som utfärdas af detta pack, så skulle af hela hans eminens armé intel vara öfrigt, utom en hop marodörer och stråtröfvare. Men tack vare madonnan, som välsignat hans eminens' vapen! Förhållandet är icke sådant, som Jakobinerna uppgifva. Kardinalens trupper stå tio mil från staden. Det är ingen slagen och sprängd hop, utan en ordentlig, ståtlig armé, sådan som Neapel ännu aldrig skådat, utgörande trettio till fyratio tusen man. Och likväl är det endast kärnan af hären, som hans eminens nu för emot detta jakobinernäste. På bergen och i dalarne i hela landet stå tusende sinom tusende, visserligen icke reguljerna trupper, men så mycket fruktansvärdare beväpnade och färdige att hörsamma kardinalens första vink. Hela nedre Italien har rest sig för sin laglige konung till kamp mot rebellerna, dessa skändare af Guds och thronens helighet!

Ett bifallssorl hördes från de församla-

de. Nojd med det intryck hans oration gjort, fortfor krystallaron som følger:

— J veten lika väl som jag, mina vänner, att människornas hjertan äro svaga och jemt falne för emottagandet af nya intryck. J veten att de provinier, som affallo från hans majestät, vår gode kung Ferdinand, länge vägrade att understödja oss i vårt heliga företag. J skolen dertfore blifva så mycket mer förundrade öfver denna plötsliga förändring, som inträffat, på samma gång som J skolen finna den lätt förklarlig, om J med uppmärksamhet viljen följa mina ord.

Hans eminens — en man som i hvarje hänseende är värdig den höga plats, dit han genom hans majestäts nåd blifvit försatt — förstår att mästerligt behandla nedra Italiens nyckfulla folk. Framför allt har han bemödat sig att vinna skickliga och brukbara personer för vår heliga sak. J, mina vänner, som äfven kätten Neapolitanernes karakter och stundligen hafven för ögonen det charlataneri, medelst hvilket en hop okunniga, egennyttiga och samvetslösa menniskor föra Lazzaronerna i ledband, J skolen icke förundra er, om kardinalen vid valet af sina redskap gått tillväga med en smula fördomsfrihet. Det gällde att genomdrifva en helig sak, och man fick dertfore icke med alltför stor samvetsgrannhet öfverväga medlen. Hans eminens har icke blifvit bedragen vid valet af personerna, hvilka jag till största delen haft äran föreslå honom. De utöfva ett inflytande på folket, som kan medföra oberäkneliga fördelar.

Församlingen gaf åter sitt bifall tillkännna, och presterna, som vo o uppfostrade i Jesuitismens läror, enligt hvilka ändamålet helgar medlen, åhörde talaren med högljudt yttrad beundran.

Emellertid genomgick krystallaron några bref, för att återkalla i minnet ett och annat enskildt faktum, och fortfor sedan:

— Jag ser, mina vänner, att J gillende grundsatser, efter hvilka kardinalen handlar. Det är omöjligt att i en tidpunkt, som denna, vara nogräknad vid valet af medel. Då upproret reser sitt fräcka hufvud, är det hvarje god medborgares pligt att med hvad medel som helst motarbeta de listiga anslagen af en hord främlingar; ty det är Fransmännen, som hafva bedärat folket. Hans eminens, kardinalen, skulle icke hafva kommit långt, om han, för vin-

andet af sitt ändamål, endast väl hederligt folk. Jakobinernas arglistighet är för stor, för att man skulle kunna uträtta något på ärligt, rättframt sätt. Målet måste vi hinna — huru, det är likgiltigt! Framför allt behöfva vi energiska män, som äro förtrogne med folkets karakter, med dess nycker och svagheter, och som, i fall det blir af nöden, hafva styrka att med sin kärlek till konungahuset forena obehaglighet och grymhet mot dess fiender. Vi få icke bäfva tillbaka för ett vanryktadt namn, i fall detta namn förmår föra tusende på vår sida. Jag sjelf har rådt kardinalen att följa dessa grundsatser, och han har följt dem. I skolen beundra resultaterna af denna taktik. I Abruzzerna kommendera tvenne män, Pronio och Rodio, af hvilka den ene är raka motsatsen till den andre. Pronio var förut prest, inträdde sedan i militärståndet, och blef för ett mord dömd till galererna, från hvilka han likväl visste att skickligt undkomma. Det är sant, man kan just icke säga särdeles mycket godt om hans karakter, men emellertid är han nu en af de lyckligaste partigångarne för vår sak, och de tusende, som följa honom, äro honom ytterst tillgifne, emedan han är en man, den der förstår att behandla ett sådant folk som Neapolitanerne. Rodio, hans kamrat, juris doktor, är en genomhederlig man. Hans namn hade så god klang, att det första han förklarade sig för oss, öfvergick hela befolkningen i Abruzzerna till konungens sak. Sålunda verka mördaren och hedersmannen i förening, och jag försäkrar er — konungens sak befinner sig icke illa deraf!

Vid dessa ord, flög ett hänsläp öfver krystallaronns läppar, medan han betraktade sina åhörare med en genomträngande blick. De fleste sänkte ögonen till jorden. Pronio var en mycket illa beryktad människa, och pluraliteten af församlingen tycktes icke särdeles uppbyggd af denna nya teori, som gjorde mördare och röfvere till rojalismens riddare. Ingen vågade likväl med minsta tecken gifva sitt missnöje tillkänna.

— Vidare — fortfor krystallaron — har hans eminens lyckats bringa en af de viktigaste partigångarne i Terra di Lavora på vår sida, nemligen den berömde röfverkaptanen Fra Diavolo. I hafven alla, mina vänner, redan förut hört denne märkvärdige mans namn. Han heter ursprungligen Michele Pezza, men hör icke förvex-

las med den uslingen Michele il Pazzo, lezzaronanföaren i vår stad. Pezzas band har genom sin anförars slughet och djerfhet kommit till sådan makt, att, ehuru ett pris under tvenne års tid var satt på hans hufvud, kunde regeringen likväl icke få honom i sitt våld. Folket har gifvit honom namnet Fra Diavolo (broder djefvul), emedan det anser presterna och djefvulen för de slugaste och oemotståndligaste. Han har nu samlat kring sig en skara af 4—500 man, och Jakobinerna hafva redan fått anledning att dikta en visa om de streck han spelat dem. Denne man är nu på vår sida. Jag måste tillstå att jag önskar, det hans förra lif hade varit annorlunda, men hans hjälp är icke att förakta. Genom hans bemödanden har landskapet Terra di Lavora blifvit bevaradt åt vår gode konung Ferdinands krona. Gemensamt med denne Fra Diavolo verkar en annan man, möllaren Gaetano Mammone, hvars tapperhet icke nog kan prisas. Man säger i allmänhet att han är grym, och det är sant; der ligger någonting vilddjursaktigt i hans natur. Han har äfven högst egna vanor, dricker t. e. gerna människoblod (äfven sitt eget, då han åderlättes) och känner sin aptit retad, då han har ett nyss afhugget, blödande människohufvud bredvid sig på bordet. Om jag skall sätta tro till hans eminens kardinalens berättelser, så har denne Gaetano redan, med egen hand, mördat öfver tvåhundra Jakobiner. Man måste hafva öfverseende med hans små egenheter. Hans inflytande på hopen kan icke betalas med penningar; tusende skola, på hans uppmaning, sluta sig till den kungliga fanan. Den, som gör oss så stora tjänster, skulle vi afvisa honom, blott och bart för några små egenheter i lynne och smak? Jag menar — nej!

— Men detta är likväl något för starkt! Genom sådana människor skall vår goda sak förlora i kredit! — sade med rynkad panna den vördnadsvärde gubben med hvita håret; under allt jemt stigande ovilja hade han lyssnat till krystallaronns berättelse.

Äfven pluraliteten af församlingen tycktes just icke smickrad af äran att hafva en sådan kämpe som Gaetano Mammone i sina leder.

Krystallaron märkte det och rynkade pannan.

— Mina vänner! — ropade han — Här är ett bref, som kardinalen skrivit till

mig. Han låter mig veta att deras majestäter, konungen och drottningen aflit egenhändiga skrivelser till Gaetano, der de kallade honom "vår vän, vår general!" Jag tänker, att hafva deras majestäterkunat göra detta, så höra ännu mindre vi känna oss generade.

Dermed kastade han, med försmädlig min, brevet på bordet. Den gamle fattade det och lutade sig deröfver med ett uttryck af smärta och blygsel i ansigtsdragen. Konungen och drottningen hade verkligen kallat detta blodtörstiga vidunder "vår general, vår vän."

— Nu har jag att omtala för er en annan åtgärd, som kardinalen vidtagit, — fortfor krystallaron — och som har en mera komisk anstrykning. Det är ett litet bedrägeri, men som förskaffat oss stora fördelar. Jag vill meddela er detsamma, emedan jag hoppas att J, för det goda ändamålets skull, skolen gilla det. Hans eminens kardinalen kom nemligen på den lyckliga tanken, att det möjligen kunde vara af stor vigt för vår sak, i fall hans kongl. höghet, prins Francesco, personligen visade sig i nedre Italien och sökte elda sinnen för Guds och konungens sak. Då emellertid hans kongl. höghet kände sig för sjuklig att sjelf öfvertaga denna roll, så sökte kardinalen någon, som kunde representera honom, och fann i Korsikanen Corbara ett ganska tjenligt subjekt. Han lät behörigen instruera honom, och lät honom välja tre af sina landsmän till följeslagare, af hvilka den ene skulle föreställa Connetabeln, den andre konungens af Spanien broder och den tredje hertigen af Sachsen, — och se! Den lilla, oskyldiga listen lyckades fullkomligt, så mycket mer som Corbara har en märkvärdig likhet med kronprinsen. Öfverallt emottogs den förmenta kronprinsen af folket med högljudt jubel, och tusende svuro konungahuset evig trohet. Hela nedra Italien försattes i entusiasm genom kronprinsens närvaro. Visserligen märkte erkebiskopen af Otranto, att Corbara icke var den verkliga kronprinsen, men den ärevördige herren gick genast in på kardinalens oskyldiga list, och förklarade till och med ifrån predikstolen, att Corbara var den verkliga kronprinsen, ehuru hans drag genom sorg och lidanden blifvit föråldrade.

— Det är omöjligt! — ropade den gamle, och sprang vredgad upp från stolen — Jag känner denne Corbara! Det är en af

de föraktligaste skurkar i världen. Det är omöjligt att hans eminens kunnat bruka denna människa till ett sådant ändamål!

— Var lugn, herr hertig! — sade krystallaron hånande, och med blixtrande ögon — Hans eminens vet mycket väl, hvad han gör; och då de franske prinsessorna icke drogo i betänkande att i Tarent offentligen tillerkänna Corbara titeln af Kongl. höghet, emedan de kände eminensens plan och förstodo att bedöma värdet deraf, så bör äfven ni, herr hertig, vara nöjd med kardinalens anordningar.

— Hela historien är en nedrig, en afskyvärd lögn! — ropade hertigen med af vrede glödande ansigte — Prinsessorna skulle offentligen hafva helsat denne eländige som deras anförvandt? Det är en lögn, säger jag er!

— Öfvertyga er sjelf, herr hertig! — sade krystallaron, i det han kastade till honom ett bref — Här är kardinalens skrifvelse. Jag hoppas ni icke betvivlar hans eminens' egna ord!

Med darrande hand grep den gamle hertigen brevet, och genomgick det hastigt. Derefter lät han det falla på golvet och skydde sitt ansigte med båda händerna.

— Jag ser det är sant! — suckade han — Jag vill lägga mitt gråa hufvud i grafven, jag uthärdar icke längre ondskan här i världen! Ett så gement bedrägeri kan aldrig bära goda frukter. Jag lössliter mig från all gemenskap med sådana usslingar. Leffen väl, mina vänner.

Han fattade sin hatt och vacklade mot dörren.

— Låt mig blott berätta er, herr hertig, huru Corbara slutat! — fortfor krystallaron med ett hemskt skratt — Hans eminens förstår sig på att riktigt behandla sådant folk. Det dumhufvudet ville i tide sätta sig i säkerhet med sina skatter, dem han under sin korta höghet som kronprins sammanskrapat från alla håll. Hans eminens gaf kaptenen på ett sjöröfvarerfartyg nödige order och lofvade honom Corbaras skatter, i fall han punktligt uppfyllde hans önskan. Corbara är också lyckligen ur vägen; han skall nu icke kunna berätta någon att prinsessorna offentligen omfamnat honom. Mätte det så gå med alla, af hvilka vår heliga sak har någonting att befara! Öppna dörren för hertigen, Andrea! — sade han sedan till mannen, som hade hållit vakt i förmaket, och laga att herr hertigen icke kommer till någon

skada! Hans knän darra, — tillade krystallaron med en vink af handen och en fruktansvärd blick, som kom hela församlingen att rysa.

Också förmädde hertigen, skakad af de ord han nyss hört knappast öppna dörren.

Andrea steg upp.

— Kom gubbe! — sade han och fattade hertigen under armen, medan hans önsigte förvred sig till ett djefvulskt uttryck af hån och mordlust.

Krystallaron öppnade dörren och släppte dem ut. Man hörde ett skri, åtföljdt af ett tungt fall.

Efter en minuts tid öppnade krystallaron åter dörren. Andrea trädde in, bestänkt med blod och högt skrattande.

— Den der tiger hädanester! — ropade han. — Den förräder i genting. — Dermed kastade han sin blodiga dolk i en vrå af rummet, och tog en annan.

De församlade sågo på hvarandra, bleka och dystra. Andrea och krystallaron satte sig.

— Min berättelse — återtog den senare med likgiltig min — har blifvit afbruten för ett ögonblick. Det är redan sent, mina vänner och därför vill jag vara kort. För öfrigt har jag just ingenting mera att säga er, än hvad J redan veten. Nog af våra saker gå bra. Men ville vi vara så veka om hjertat, som den der gamle, så skulle vi visserligen icke komma långt. Bedrägeri, stöld, mord — ingenting böra vi sky, endast det kan befördra framgången af Guds och konungens heliga sak. För öfrigt skola vi icke länge behöfva tillgripa dylika medel. Våra hederliga Jakobiner hafva å sin sida gjort allt hvad de kunnat för att stötta sig sjelfve. Genom enfaldiga lagar, genom ett gråtmildt ädelmod, genom sorglöshet och värdslöshet hafva de sjelfve grävt sig sin graf. De uppresa en minnesvärd åt Tasso och bygga ett pantheon för hjeltar, som ännu icke finnas till, då de i stället borde uppjuda alla sina krafter för att befästa sin makt. De bråka med att skapa en konstitution och stifta lagar, dem ingen kommer att folja, då de i stället borde skaffa sig en duglig armé, som kunde möta kardinalens segerrika härskaror. Nå, vi låta därarne handla efter behag! Deras handlingar komma oss till godo. Deras makt har sett sina bästa dagar. Hören mig med uppmärksamhet, mina vänner! — fortfor han i allvarlig ton — stunden är inne; i mor-

gon skall det afgörande slaget ske. Allt är förberedt, och om endast hvar och en är på sin post, så skall saken lyckas. Den måste lyckas, annars äro vi förlorade. Konungen är trött af hela detta spektakel; han vill återvända till sin hufvudstad, och det är vi, som skola eröfra den åt honom. Den förblindade pöbeln, som är berusad af underrättelsen om några så kallade segrar, skall i sin galna yra icke veta att taga ett enda klokt steg till motstånd. Hör! I morgon hafva vi helgedag. Pöbeln skall då svärma ut på landet. Gatorna blifva tomma och posterna öfvergifna. Härpå bygger jag min plan. Jag har skickat bref till amiralerna på engelska och sicilianska flottorna, och emottagit svar och löfte om säker hjälp. Tidigt i morgon skall engelska flottan, förstärkt med sicilianska skepp, visa sig framför Neapel och bombardera kastellet. Det plötsliga anfallet skall bringa Jakobinerna i förvirring. Utan ordning och illa beväpnade, skola de i vild hast rusa till kastellet och hamnen för att försvara de hotade punkterna. Då är ögonblicket inne att handla, mina vänner! Jag skall sedermera närmare för er beteckna de ställen, der J kunnen finna vapen och ammunition i öfverflöd. J måste sammankalla så många anhängare af vår sak som möjligt. J måste sprida förvirring bland Lazzaronerna, och i hast bemäktiga er de offentliga byggnaderna. J måste göra allt, mina vänner! det får icke misslyckas! Era lif stå på spel. Jag förlitar mig på er! J samma ögonblick J börjen era operationer, skall kardinalen sätta sina trupper i marsch mot staden. Han skall angripa med sådan häftighet och låta trupperna framrycka så långt, att jakobinerbanden skola öfvergifva all tanke på att komma den från så många håll hotade staden till hjälp. Jag hoppas vi skola sjelfve blifva i tillfälle att öppna portarne för hans eminens. I kännen alla pöbelns blinda raseri. Jag betvivlar icke att ju en stor del af Lazzaronerna skall slå sig på vår sida. Men dessa horder skola icke känna någon skoningsamhet; de skola utan åtskillnad nedgöra alla ansedda och rika personer, Jakobiner och kungliga om hvarannat. Emot ett sådant ondt måste vi taga våra mått och steg. I måste således ögonblickligen begifva er på väg, och med ett kors beteckna alla de hus, der konungafamiljens argaste fiender bo.

(Forts.)

